

Prof. dr. Vladimir Bračić-šestdesetletnik

V letošnjem septembru (27. 9. 1979) je dopolnil 60 let svojega delovnega življenja dr. Vladimir Bračić, profesor geografije na Pedagoški akademiji Univerze v Mariboru in široko znani družbeno-politični in kulturni delavec iz Severovzhodne Slovenije.

Rojen v Cirkulanah, v Halozah, ki so spričo svoječasne težke socialne zaostalosti svojega slovenskega življa rodile Slovencem v preteklosti presenetljivo redke vidnejše javne in kulturne delavce, zlasti v primerjavi z bližnjo Prlekijo, se je Bračić sprva odločil za učiteljski poklic (maturiral je na ljubljanskem učiteljskišču leta 1940), a ga je že prvo službeno mesto zaneslo na Kočevsko, kjer ga je brž zajel prvi val narodnoosvobodilnega gibanja. V to gibanje se je z vso vnetostjo vključil. Opravljal je kot partizan vrsto dolžnosti, najprej na Dolenjskem, zatem na Primorskem. Za to svoje sodelovanje v NOB je prejel več visokih vojaških in drugih odlikovanj ter si pridobil čin rezervnega polkovnika. Po osvoboditvi je opravljal razne prosvetne in druge družbene funkcije najprej v Severovzhodni Sloveniji, nato pri komiteju za strokovno šolstvo SRS, pa pri centralnem komiteju ZKS. Med svojim bivanjem v Ljubljani je kot študent ob delu študiral na filozofski fakulteti geografijo. Po diplomji (1952) je bil nekaj časa profesor na gimnaziji v Ptuju in njen ravnatelj, jeseni leta 1958 pa je prešel v Maribor, kjer je razvil in razvija še danes široko družbeno-politično kulturno dejavnost. Bil je več let republiški poslanec, udeleževal se je kongresov ZKS in ZKJ, bil od maja 1967 do februarja 1972 član Izvršnega sveta SRS, pozneje pa je opravljal in še opravlja poleg svojega pedagoškega poklica vrsto dolžnosti v samoupravnih organih in komisijah v okviru mariborskega visokega šolstva, pa tudi v raznih republiških forumih.

Na tem mestu je seveda naša dolžnost, da se spomnimo Bračića predvsem kot geografa in posebej tiste strani njegove družbene dejavnosti, ki nas je slovenske geografe pripeljala v tesno sodelovanje z njim. Pri tem so v ospredju njegova dolgoletna prizadevanja za organizacijo visokega šolstva v Mariboru in za idejo druge slovenske univerze v tem obdravskem mestu. Bil je od vsega začetka eden glavnih pobudnikov te ideje. Že v 60. letih je bil tajnik komisije za organizacijo mariborskega visokega šolstva, takrat je tudi začel svoje predavateljsko delo na višji ekonomsko-komercialni šoli. V letih 1961—1967 in 1973—1975 je bil predstojnik Združenja visokošolskih zavodov v Mariboru, leta 1975 pa je postal prvi rektor novo ustanovljene univerze ter je ostal v tej funkciji do jeseni leta 1979.

Kot visokošolski učitelj je leta 1962 prešel kot profesor družbene geografije na Pedagoško akademijo, ki jo je dvakrat vodil tudi kot dekan. V okviru teh svojih prizadevanj ima tudi največ zaslug, da se je na Pedagoški akademiji oblikoval oddelek za geografijo in zgodovino, ki je postal in ostal nad vse aktivno drugo žarišče geografske pedagoške in raziskovalne dejavnosti v Sloveniji, vedno v tesnem sodelovanju z osrednjim žariščem v Ljubljani. Saj nam je mariborsko žarišče omogočalo, da smo uspešneje izpolnjevali tiste naloge, ki smo si jih glede Severovzhodne Slovenije zastavili že na drugem zborovanju slovenskih geografov v Mariboru leta 1954. To žarišče je s polno jubilatovo podporo vodilo tudi organizacijo vrste republiških, zveznih ali mednarodnih geografskih zborovanj v Mariboru (prvega jugoslovanskega simpozija o agrarni geografiji leta 1964, tretjega posvetovanja mednarodne podkomisije za izrabo tal v deželah Vzhodne Srednje Evrope leta 1969, geografskega simpozija o Severovzhodni Sloveniji leta 1972, slovensko-slovaškega geografskega simpozija leta 1975 in XI. zborovanja slovenskih geografov v Mariboru leta 1978).

Pri vsem tem dr. Bračič ni sodeloval samo kot družbeno-politični delavec in prosvetni organizator, temveč, kolikor mu je dopuščal čas, tudi kot vnet geograf. Ker je geografija veda, ki močno zahaja tudi v družbeno in gospodarsko problematiko, ni težko razumeti, da najdemo marsikje po svetu med družbeno-političnimi delavci tudi precej geografov. To velja tudi za Slovenijo. Toda med številnimi našimi geografi te delovne usmerjenosti je dr. Bračič eden najvidnejših in najdoslednejših. Njemu geografija ni bila in ni samo več ali manj naključna odskočna deska pri siceršnjem družbenem uveljavljanju. Nasprotno, geografija mu je vzporedni in enakovredni življenjski cilj. Sam rad navaja, da si jo je izbral kot študijski predmet predvsem iz osebnega zanimanja zanjo. Zal mu je le, da se ni mogel podobno lotiti tudi študija zgodovine, do katere ni čutil nič manj nagnjenja. Ta notranja individualna nagnjenost se pozna v vsem njegovem geografskem delu. K njemu ga ni pritegovala samo zavest o družbeni aktualnosti geografske problematike, temveč predvsem njegovo notranje veselje in zadoščenje, takšni nagibi pa dajejo vsakemu delu še večjo vrednost in ga sproti bogatijo. Značilno je, da ni za delo na svoji doktorski disertaciji o »vinorodnih Halozah«, na podlagi katere si je leta 1965 pridobil naslov doktorja geografskih znanosti, kakor tudi ne za svoje nadaljnje strokovno delo, ki ga je opravljal poleg nešteti drugih obvez, nikdar izkoriščal kakršnih koli delovnih dopustov ali drugih privilegijev, ki bi mu delo lajšali. Vkljub temu je svoja raziskovanja, ki so zahtevala mnogo časa in truda, tudi v terenu, opravil prav tako pošteno in temeljito kakor drugi geografi, ne da bi si to delo lajšal in poenostavljal z enostranskim aktualističnim in zgolj praktičističnim poudarkom. Tudi v svojih strokovnih delih ne postavlja v ospredje samo neposredno aplikativnih vidikov, temveč temeljito in zavzeto obravnava tudi pokrajinsko-ekološke, pa historične in druge genetske vidike. To je bilo značilno že za njegovo doktorsko delo o vinorodnih Halozah. Dobro se še spominjam njegovega ekspezeja ob skupnem terenskem ogledu nekje v Halozah, ko ga ni omajala pripomba našega takratnega gosta prof. W. Hartkeja iz Münchna, češ, da je njegov pokrajinsko-ekološki uvod odveč. Pri tem uvodu je vztrajal in dosegel, da je njegovo delo o Halozah dobilo značaj moderne kompleksne in dinamične regionalne obdelave z določenim (vinogradniško socialnim) osrednjim problemom.

Kako mu je geografija že sama po sebi pri srcu, je še posebej dokazal, ko ga je kmalu po doktoratu vabilo za člana Izvršnega sveta SRS močno zavrlu pri njegovem geografskem predavateljskem in raziskovalnem delu. Takrat je ob nekaterih svojih pomislekih obljubil, da ne pusti geografije za vselej na cedilu. To obljubo je tudi držal. Celo ves čas svojega mandata pri Izvršnem svetu je po možnosti sodeloval pri našem delu, podpiral takrat začeto pobudo za pripravo Atlasa Slovenije, pogodbeno predaval na mariborski Pedagoški akademiji in bil še nadalje v pomoč tamkajšnjemu geografskemu žarišču. Za njegove moralne kvalitete je tudi značilno, da

kot član Izvršnega sveta ni želel takoj zaprositi za takrat običajno vnaprejšnjo habilitacijo za univerzitetnega učitelja na ljubljanski filozofski fakulteti. Zato si je to obliko formalne kvalifikacije, najprej za docenta, potem pa za izrednega profesorja pridobil šele nekaj pozneje, naziv rednega profesorja pa dokončno šele ob formiranju mariborske univerze.

Takrat, po vrnitvi v Maribor, se je tudi sicer v večji meri vrnil k svojemu geografskemu delu. Pri tem pa je še dalje skušal čim bolj vezati regionalno-kompleksno in genetsko-analitično stran geografskega obravnavanja z aktualnimi problemi obravnavanega prostora. Podobno kot za knjigo o vinorodnih Halozah je ta vidik značilen za njegovo monografijo o Ptujskem polju iz leta 1975. Tudi iz številnih drugih Braičičevih strokovnih prispevkov odseva to dvojno zanimanje: če so ga na eni strani pritegnili aktualni razvojni problemi družbenega kmetijstva v SRS ob primeru kmetijskega kombinata Ptuj (ČZN 1972), obravnavajo nekateri njegovi prispevki močno zgodovinsko problematiko, vključujoč neposredno interpretacijo virov, na primer prispevki o posesti gosposčine graščine Borl v luči cenilnega zapisnika iz leta 1542 (ČZN 1967 in 1969), o prebivalstvu občine Ptuj v luči zgodovinskega razvoja (1959) in nedavno o prostorskem razvoju upravne in samoupravne razdelitve na območju Severovzhodne Slovenije (ČZN 1978).

Vse naštetu nam dokazuje, da se je prof. Braičič zares z vso vnemo vrnil k svojemu strokovnemu delu. Ker nam je usoda slovenske geografije močno pri srcu, se tega ob njegovem življenjskem jubileju iskreno veselimo in mu želimo še veliko zdravih in delovnih let, v upanju, da mu bo osvoboditev od nekaterih drugih delovnih obvez dovolila še več prispevati k našim skupnim naporom. Veseli nas tudi, da je ostalo v jubilanu živo in neomajno prepričanje, da potrebuje tudi geografija kot stroka jasno oblikovan koncept svojega delovnega področja in sicer široki koncept enotne in kompleksne geografije. Saj je svojo trdno vero v ta koncept in v njegovo prihodnost zadnji čas večkrat izrazil s pisano in govorjeno besedo. V znamenju takega prepričanja, ki naj bi nas vse družilo, profesorju dr. Braičiču k njegovemu jubileju najtopleje čestitamo.

Svetozar Ilešič

Najvišje jugoslovansko priznanje

Častni predsednik Geografskega društva Slovenije, zaslužni profesor, akademik prof. dr. Svetozar Ilešič, je dobil za obsežno in pomembno delo v geografiji letošnjo avnojevsko nagrado. Za zaslužen priznanje se številnim iskrenim čestitkam iz domovine in ostale Jugoslavije pridružuje tudi naše uredništvo.